

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v.v.i., Boční II / 1401, 141 31 Praha 4, tel. 267 103 040, cas@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 121 z 1. 10. 2008

Cena Littera Astronomica za rok 2008

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2008 docenta Masarykovy university v Brně a popularizátora astronomie RNDr. Zdeňka Mikuláška, CSc. Slavnostní předání ceny proběhne v pátek 10. října 2008 od 16:00 ve slavnostním prostředí Havlíčkova domu v Havlíčkově Brodě. Laureát při této příležitosti přednese přednášku *Tři malá zamyšlení na téma "Hvězdy a my" (Proč se nám hvězdy tak líbí? Hvězdy všemi (?) smysly, K čemu jsou nám hvězdy?)*. Předání ceny i přednáška jsou přístupné veřejnosti.

Cena Littera Astronomica České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti, která svým literárním dílem významně přispěla k popularizaci astronomie u nás. Littera Astronomica byla poprvé udělena v roce 2002 a jejími držiteli se dosud stali Doc. Josip Kleczek z Astronomického ústavu AV ČR, Dr. Jiří Grygar z Fyzikálního ústavu AV ČR, Ing. Antonín Růkl z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy, Ing. Pavel Příhoda z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy a RNDr. Oldřich Hlad také z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Cenu dotuje knihkupectví Kanzelsberger, a.s. (www.kanzelsberger.cz) a Společnost Astropis (www.astropis.cz).

Laureát převezme cenu z rukou knihkupce Jana Kanzelsbergera, spisovatelky a ředitelky 18. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě PhDr. Markéty Hejkalové a předsedkyně České astronomické společnosti RNDr. Evy Markové, CSc. Předání uvede čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc.

Doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, CSc.

Zdeněk Mikulášek se narodil v roce 1947 v Brně. O astronomii se začal zajímat od svých 14 let. Během středoškolských studií v Brně se velmi úspěšně účastnil astronomických soutěží a expedicí a po maturitě studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě MU v Brně, kde promoval v r. 1970. Externí vědeckou aspiranturu absolvoval v Astronomickém ústavu ČSAV, kde v r. 1980 obhájil kandidátskou disertaci na téma *Studium pekuliární hvězdy CQ UMa*. O rok později získal na UK v Praze akademický titul RNDr.

Po ukončení vysoké školy nastoupil do zaměstnání jako asistent na VUT v Brně, odkud v r. 1972 přešel na Hvězdárnu a planetárium M. Koperníka v Brně jako odborný pracovník. Po převratu v r. 1990 vyhrál konkurz na místo ředitele této významné české astronomické odborné i popularizační instituce, jež zastával až do r. 2001. Od r. 1995 působil jako odborný asistent na MU v Brně, kde převzal přednášky a praktika v oboru astronomie a astrofyziky na Přírodovědecké fakultě. V r. 2000 se habilitoval na Přírodovědecké fakultě MU v Brně prací *Úvod do fyziky hvězd*. Od r. 2002 zde pracuje v Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky, kde v současné době zastává funkci zástupce ředitele Ústavu. Ve své výzkumné práci se zabývá především chemicky pekuliárními hvězdami a těsnými dvojhvězdami jakož i studiem astroklimatu na základě soustavné vícebarevné fotometrie standardních hvězd. Zachoval si však i částečný úvazek na svém předešlém pracovišti, kde se věnuje popularizaci astronomie a astrofyziky.

Během celé své profesionální dráhy se soustavně zabývá rovněž didaktikou astronomie a s tím související popularizací astronomie a přírodních věd. Společně s historikem astronomie Dr. Zdeňkem Horským a svým kolegou a vrstevníkem Doc. Dr. Zdeňkem Pokorným napsali v r. 1988 pozoruhodnou knihu *„Sto astronomických omylů uvedených na pravou míru“*, která vyšla v nakladatelství Svoboda v dodnes

nepřekonaném nákladu 135 tis. výtisků! Společně s Doc. Pokorným na ni pak v letech 1993-95 navázali pětidílnou sérií „Záludných otázek z astronomie“, která vyvrcholila objemnou knihou „220 záludných otázek z astronomie“ (Rovnost, Brno 1996), která měla své pokračování v knize „100+ Záludných otázek – Astronomie“ (Aventinum, Praha 2003).

Z. Mikulášek patří k nejoblíbenějším českým autorům populárně-vědeckých astronomických přednášek, které kromě odborné přesnosti vynikají poutavostí, jak o tom svědčí i jejich názvy, např. „Kosmologie v kostce“, „Ohnivě smršťe a železné lijáky“, „Hvězdné srážky“, „Za blankytem neutronových hvězd“, „Jak na hvězdy?“, „Kosmické počasí a my“, „První a poslední hvězdy ve vesmíru“, „Obejdeme se bez hvězd?“, „Kde se ve vesmíru vzalo zlato?“ atd.

Zdeněk Mikulášek jak ve spolupráci se svým zesnulým vrstevníkem Doc. Z. Pokorným, tak i samostatně posunul úroveň české popularizace astronomie na kvalitativně vyšší úroveň a cena Littera Astronomica za rok 2008 mu právem náleží.

Po Zdeňku Mikuláškovu byla v roce 2000 pojmenována planetka č. 11124.

18. Podzimní knižní veletrh se koná ve dnech 10. - 11. října 2008 v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Podrobnosti o 18. Podzimním knižním veletrhu a jeho programu naleznete na <http://www.hejkal.cz/trh/>. Česká astronomická společnost v Havlíčkově Brodě již po sedmé slavnostně udělí cenu Littera Astronomica za literaturu spojenou s astronomií.

Astronomický výběr z programu 18. Podzimního knižního veletrhu:

Po celou dobu konání veletrhu

Stánek České astronomické společnosti a Nakladatelství Aldebaran nabízí prodej knih a projekci autentických pohledů do vesmíru pořízených velkými dalekohledy světa.

Pozorování Slunce dalekohledem (zdarma). Za jasného počasí nabídneme návštěvníkům veletrhu, ale i kolemjdoucím pohled na Slunce přes filtry, kterými je možné pozorovat sluneční skvrny. Pozorování se uskuteční po dobu veletrhu (v pátek 12 - 19, v sobotu 9 - 17) před Kulturním domem Ostrov. V případě zatažené oblohy předvedeme vlastnosti dalekohledu na pozemských objektech. Za deště se pozorování nekoná. Zajišťuje Jihlavská astronomická společnost.

Pátek 10. října 2008

- **14:00 - 15:00** autogramiáda laureáta ceny Littera Astronomica 2008 Doc. RNDr. Zdeňka Mikuláška na stánku České astronomické společnosti
- **16:00** slavnostní předání ceny Littera Astronomica 2008 v Havlíčkově domě, Muzeum Vysočiny, Havlíčkově nám. 18, Havlíčkův Brod
- **16:15** přednáška laureáta ceny Littera Astronomica 2008 Doc. RNDr. Zdeňka Mikuláška *Tři malá zamyšlení na téma "Hvězdy a my"* v Havlíčkově domě, Muzeum Vysočiny, Havlíčkově nám. 18, Havlíčkův Brod

Kromě České astronomické společnosti (www.astro.cz) na přípravě spolupracuje Nakladatelství Aldebaran (nva@nva.cz) a Jihlavská astronomická společnost (<http://hvezdarna.astro.cz/jihlava/>). Více informací o 18. Podzimním knižním veletrhu najdete na www.hejkal.cz.

Pavel Suchan - tiskový tajemník České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/media/>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, v.v.i., Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 267 103 040, fax: 272 769 023, e-mail: suchan@astro.cz.
